

Soča, akril na platnu, 10 m x 2 m

SKENDER BAJROVIĆ VODA

Likovna kritika

Anamarija Stibilj Šajn
univ. dipl. umet. zgod.

Skender Bajrović, profesor likovne umetnosti, je slikar, ki z občutljivo človeško in likovno percepcijo motivno snov črpa iz narave. V zavezujočem odnosu do njene barvne enkratnosti in oblikovne dovršenosti je sledil nagovarjajočim optičnim informacijam. Prvinsko doživljanje in emocionalno občutenje pa je postopoma postalo vzvod za novo, drugačno likovno ovrednotenje. Spoznal je, da ni toliko pomemben motiv v svoji dosledni deskripciji, temveč njegove barve in magična moč svetlobe, gibanje, njegova energija, zvočna sled, njegov ritem in dinamika, skratka vse tisto, kar umetnik globoko v sebi začuti, kar se porodi med zrenjem v zunanjo materijo in se spremeni v neizbrisno notranjo, čutno zaznavo. Skender Bajrović jo pretočeno iz osebne globine zaustavi na slikarski površini. Iz takšnega sodelovanja z naravo se je izoblikovala slikarjeva osebno razpoznavna likovna poetika, ki jo ključno sooblikujejo gestualno slikarstvo, barvni ekspresionizem, impresionistično orientirane raziskave hipnih svetlobnih stanj, predvsem pa

naglašeno zanimanje za lastno doživljanje in dojemanje, s tem pa neomajna zvestoba samemu sebi.

Preporočeno likovno življenje njegovih slikarskih uprizoritev je zajelo predvsem motiv vode. Z njim obuja spomin na rodni ambient in razkriva doživljanja svojega sedaj že dolgoletnega bivanjskega prostora, zaznamovanega z reko Savo, ob kateri slika na prostem. Številne upodobitve pa sledijo očaranosti nad reko Sočo. Ta barvno svojstvena, turkizna lepota, iz katere globočini vre neusahljivi vir navdihla ter je bila za pesnika Simona Gregorčiča celo preroška reka, je doživela veličasten Bajrovičev ustvarjalni poklon. Slika reke Soče je nastala leta 2006 v sodelovanju s Trentarskim muzejem. Tako kot je bila reka zanj fascinacija, uročna vaba, krasna, bistra hči planin, ki je zapeljala njegov pogled »v valove bodre, valove te zeleno-modre«, razplamtela čutenja in usmerjala tok njegovih misli in ustvarjalnih dejanj, tako ostaja tudi za gledalca magnetizem z

veččutno nagovarjajočo vlogo. Odločitev za tako veliko sliko pripada avtorjevi notranji želji po zahvali in poklonu reki Soči in dolini Zgornje Trente. Z njo je želel predstaviti vodo, njeno gibanje, njen tok in energijo, rdeče poletno sonce, ribe v vodi, kamne po katerih »lahkotno skakljaj«, umetnost skalnatih skulptur ob njenih bregovih, travne bilke in rože, metulje, ki postajajo še en slikovit element prizora. Vse, čisto vse, iz subtilne vizualne percepcije zaznavno in v notranjih globinah doživeto, postane del slikarjeve zgodbe, zgodbe, ki je globoko občuteno izživetje ljubezni do narave in do medija izražanja. Zgodba, ki se kot dvometrski pas vije iz gorskih dobrav do ravnine oz. po razstavnem ambientu in mu povsem zadominira.

Slike so potop v slikarsko substanco samo. So odprta, kompozicijsko dinamična prizorišča, na katerih se manifestirajo intenzivne, odločne, močne poteze, ki puščajo gestualno naglašene, karakterno raznolike sledi, v katerih se prepletajo erupcija, svoboda

izražanja in miselni utrinki, ki vzpostavljajo avtorsko interpretirane asociativne prebliske realnosti.

Ustvarjalke živosti in subjektivne, intimne resničnosti so tudi barve. V njihovi igri je zajet preplet naravnoposnemajočih in čustvenih sklopov. V široko razprti zunanje-notranji barvni paleti je zaznati slikarjevo afiniteto do modrih in vijoličnih tonov. Z njimi vzpostavlja prostorsko iluzijo (modra je globina) in duhovno stanje ter seže v sfere simbolnega ovrednotenja likovnega zapisa. Barve mu ne predstavljajo le materialno snovnost, s katero likovno vizualizira slikovni zapis, ampak z njimi opisuje, se izpoveduje, izraža, razkriva svojo notranjo atmosfero, vzpostavlja življenje narave, odslikava njen časovni krogotok in lovi magične, neponovljive svetlobne trenutke. Barve zaigrajo z vsem svojim temperamentom, ustvarjajoč dinamično dogajanje. Barva kot likovna prvina pa objektivizira tudi svetlobo, ki se naseli v svetle, tople in sevne partije. Kot linijski žarek prebije gosto, večplastno slikovno

tkivo ali pa se razprši po neskončnem prostoru ozadja.

Slike Skenderja Bajrovića so dokaz popolnega zživetja tako v motiv kot v njegovo slikarsko predstavo. Skrivnostne asonance, izhajajoče iz nenehne interakcije med umetnikom in krajinsko stvarnostjo, med vizualnim izkustvom in duhovnostjo, so slikarju omogočile, da je v svojih delih ustvaril harmonijo v sozvočju z izvirnim izrazom narave. V povsem intimnem in pomenljivem pristopu mu je uspelo delček naravnega ambienta, v katerem dominira motiv vode, preoblikovati v prefinjeno slikarsko snov, ki prekipeva v življenju in energiji izbranih vsebinskih izhodišč, kot tudi likovnega zapisa. S svojim načinom ustvarjanja prinaša občutenje motiva kot vzgon likovne substance in njeno energično, a uglaseno likovno manifestiranje. Skender Bajrović s tem daje novo vzgonsko moč slikovitemu ekspresivnemu slikarstvu.

Voda, Akril na platnu, 2 m x 1,2 m

Skender Bajrović
prof. lik. umet.

Biografija

Rojen je bil leta 1955 v Gusinju v Črni gori. Diplomiral je na Pedagoški akademiji v Ljubljani in na Visoki pedagoški akademiji na Reki. Živi in ustvarja v Ljubljani, kjer je že vrsto let zaposlen kot profesor likovne umetnosti. Ob tem pa je aktiven tudi na samostojnem likovnem področju. Zadnja leta se poleg slikanja intenzivneje ukvarja z likovnimi objekti in projekti v prostoru ter raziskuje nove možnosti likovnega izraza v okviru skupinskih instalacij in v združevanju ter prepletu likovnih izdelkov z glasbeno umetnostjo in plesom. Njegova zrela leta ustvarjanja zaznamuje refleksija barve in zvoka na temo »Voda«. Svoja dela predstavlja na razstavah po Sloveniji, Makedoniji, Avstriji, Italiji in drugod. Že dolga leta je aktiven član slovenskega Društva likovnih pedagogov, Triglavske likovne galerije in Društva likovnih umetnikov Koroške (Landesverband Kärnten, Avstrija).

Samostojne razstave

1969 Cetinje, Črna gora
1971 Gusinje, Črna gora
1974 Skopje, Makedonija
1980 Mali Lošinj, Hrvaška
1990 Paviljon NOB, Tržič
1990 Freising, Škofja Loka
1991 Jelovškov likovni salon, Ljubljana
1992 Trubarjeva domačija, Rašica
1993 Galerija Dolik, Jesenice
1993 Galerija Pro Neko, Ribnica
1994 Jelovškov likovni salon, Ljubljana
1994 Gradis center, Ljubljana
1995 Likovni salon, Domžale
1996 Galerija na Vidmu, Ilirska Bistrica
1997 Krka zdravilišče, Strunjan
1998 Vodnikova domačija, Ljubljana
1999 Galerija Pirnce Linee, Ljubljana
2000 Galerija Il Mullino, Gorizia, Italija
2001 Galerija Klub Drama, Ljubljana
2001 Galerija SD, Ljubljana
2001 BV Galerija, Celovec, Avstrija
2002 Gewolbegalerie, Celovec, Avstrija
2002 Kompas galerija, Ljubljana
2003 Galerija Geoplin, Ljubljana
2003 BV Galerija, Celovec, Avstrija
2005 Galerija Terme, Zreče

2005 BV Galerija, Celovec, Avstrija
2005 Althofen, Avstrija
2006 Kulturni dom, Plav, Črna gora
2006 Magušarjeva hiša, Radovljica
2008 BV Galerija, Celovec, Avstrija
2009 Vodnikova domačija, Ljubljana
2009 Pretorska palača, Koper
2011 Galerija MIK, Ljubljana
2014 Galerija Kavarna, Slovenj Gradec
2015 Galerija Kulturni dom Kamnik
2016 BV Galerija, Celovec, Avstrija

Skupinske razstave

1975 Skopje, Makedonija
1979-1980 PAP, Ljubljana
1981 Dolenjska galerija, Novo Mesto
1982 Ljubljana
1983 PAP, Ljubljana
1983 Celje
1984 Maribor
1985 Nova Gorica
1986 Brežice
1987 Dravograd
1987-2008 Viški likovni salon, Ljubljana
1988 Koper
1990 Ljubljana
1990 Postojna

1993 Ljubljana
1997 Iskra-BASN, Ljubljana
2000-2003 Celovec, Avstrija
2000 Forni di Sopra, Italija

Glasbeno-likovni projekti, instalacije

1994 Prostorsko-barvne instalacije Skiper, Rdeče sence zvoka (Ljubljana)
1995 Ne rojstvo ne smrt (Domžale)
Avtorja: Karlo Ahačič, Skender Bajrović

Likovne kolonije

1988 Portorož
1988-1989 Bovec
1990-2008 Vrbsko jezero, Avstrija
1991 Postojna
1997-1999 Osilnica
2009 Sinji vrh
2016 Bohinj
2016 Srebrenik, Bosna in Hercegovina

Ex tempore

1984-1995 Piran (4x)
1986-1989 Ljubljana
1988-2017 Trubarjevi kraji, Rašica
1989-1990 Škofja Loka

1995 Tolmin
1995 Zajčja Dobrava, Ljubljana
1995-1996 Ilirska Bistrica
1995-2013 Triglavska kolonija, Pokljuka
2004 Grožnjan, Hrvaška

Kritiki

Janez Šter, prof. (Slovenija)
dr. Ranko Orlić (Srbija)
dr. Mirko Juteršek (Slovenija)
Boštjan Soklič, prof. (Slovenija)
Polona Škodič, prof. (Slovenija)
Lojze Adamlje, akad. slik. (Slovenija)
Janez Mesesnel, prof. (Slovenija)
dr. Slobodan Miletić (Avstrija)
dr. Enzo Santese (Italija)
prof. dr. Klaus Detlef Olof (Avstrija)
akademik dr. Mladen Lompar (Črna gora)
akademik prof. Zuvdija Hodžić (Črna gora)
Milo Pavlović, prof. (Črna gora)
Vesna Klančar, prof. (Slovenija)
Anamarija Stibilj Šajn, prof. (Slovenija)

Kontakt

atetje@skenderbajrovic.si

www.skenderbajrovic.si